

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Politisk Dispache

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 537. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167175477280/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

menterede Summa er der bestemt i ekstraordinære Udgifter til Land-Krigsmagten 246 Millioner Livres eller 36,375,000 Rb. Dansk, til Sø-Stater ligeledes 31 Millioner Livres, eller 7,104,166 Rb. 4 Mk. Dansk, formodentlig at disse Stater haa paa Krigsfod. Ogjaa have flere af Republikens Administrationer erholdt ekstraordinære Fondes reglementerede, hvor det, formodentlig Krigen, er anset at være nødvendigt. Og efter at man nu har reglementeret alle Republikens Udgifts-Summer, bliver der, af den bestemte generale Summa, 616 Millioner, endnu tilovers en Kapital af £ 15,989,893 eller 3,664,346 Rb., der er hentet til beraf at betynde uventede Udgifter, som man ikke har kunnet forudsæ, og efter den 4de Artikel i den citerede Lov kan intet deraf bruges til nogen Anvendelse, med mindre saadant autoriseres ved en senere speciel Lov.

Jeg maa endnu anmærke, at det vel ved første Øjeblik vil synes, at Danneværks og Norges Indbyggere betale ikke engang Halvparten saa meget i Skatter og Børlæg, som en Engelskmand eller som en Fransmand før Revolutionen, ja selv kun nogle Stillinger mere end en Fransmand efter Revolutionen, undtagen for saa vidt som Stats-Indkomsterne, efter hvad jeg forhen har anført, maatte i de senere Tider være blede betydeligen forøgede; men jeg maa, i denne Anledning, bede om at lægge Mærke til de følgende Børler, dog uden at forglemme, at Indbyggernes gode Vilje hidindtil viser tydeligen, at Regeringen endnu ikke har pålagt dem større Byrder, end de baade ville og kunne bære:

- 1) Mange Skatter betales i Danneværk, som ikke kunne beregnes til Stats-Indtæfterne, saafom de forhen anførte Børlinger paa Hartfornt til Land-Milicen, Tien der, der dog ere komne i Betragtning under Rubriken Frankrig før Revolutionen, Høveri, hvor samme endnu eksisterer, eller i dets Sted Høveripenge, Kongerejser o. f. v.
- 2) Engellands uhyre store National-Rigdom gjør, at Skatter og Børlæg maa stige langt højere der i Landet end hos os i det fattige Danneværk, før end deres Byrde bliver lige

trykkende paa begge Steder. Vel betaler den formuende Mand overalt større Skatter end den fattige, men Proportionen er dog meget imod den sidste, og en ligere Fordeling af Skatter og Udgifter har allerede længe henholdt blandt pia desideria.

- 3) Almuesmanden i Frankrig kan, uden at det skal overhige hans Kræfter, betale meget mere end dobbelt i Skatter og Udgifter end Almuesmanden i Danneværk og Norge. Gift i det milde Klima frembringer Naturen næsten frivilligen alt, hvad Mennesket behøver til sin Underholdning. Her maa kæmpes imod en gjenstridig Natur, der, ligesom uvillig, og altsaa svarsom, vder, hvad den synes gjærne at vilke nægte. Mange Ting maa her nødvendigen ansøffes til Livets Nødværft, som den franske Almuesmand enten aldeles ikke behøver eller dog kun bruger i en langt ringere Grad.
- 4) Naar Danneværk kunde reglementere sine Stats-Udgifter paa den samme økonomiske Fod, som Frankrig har reglementeret sine i Fredstider, hvortil Viljen formodentlig ikke mangler, saa behøvede Statskassen til de ordinære Udgifter ikke mere end 5,199,200 Rb., der vilde udgjøre kun 2 Rb. 2 Mk. 3 Sk.*) for hvert Individ; Rationen vilde da komme til at betale i Skatter og Børlæg i det allermindste 16 Lønder Guld — maatte vel 2 Millioner, i Folge de forhen omtalte Forøgelser i Stats-Indkomsterne — mindre end hidtil, der vilde forørfage en Lettelse af 4 Mk. 6 Sk. for ethvert Individ. Kongens private Indkomster og Underholdning blev aaf en af de saare saa Børler, hvori Forholdet ikke saa lige kunde iagttages, noget han, selv efter dette Forhold, fik, foruden fri Velig, den Summa 124,630 Rb. aartlig for sig og sin Familie,

*) Altsaa ganske nøjagtig den selvsamme Kontribution, som ethvert Individ i Frankrig vil komme til at kontributere i Fredstider, efter hvad ovenfor er anført.

og altsaa lige saa meget som én Direktør og 28 Medlemmer af det lovgivende Korps i Frankrig tilfammen; og Departementet for de udenrigs Sager vilde rimeligvis ogsaa forholdsmaessigen koste lidet mere hos os end i Frankrig. At ville indskrænke en god Regering — og enhver Regent maa juvildig og politisk anses for god i en rolig Stat — i de Nydelser, somme er vant til, vilde være en forhødt Sag, med mindre Statens Vel uundgaaeligen forbrede det; derimod kan vel enhver god Borger have Lov og Ret til at gjøre Forslag til at staae sin Regent og hans Familie de samme Behøveligheder for bedre Kjøb. Og det, tror jeg, vilde kunne erhøvels med 5 Tønder Guld aarligen (det er lige saa meget, som alle 5 Direktører og 75 Lovgivere samtligen koste den franske Republik, uden at enten Kongen eller nogen af hans Familie skulde finde mindste Afgang i deres Fornødenheder, Fornøjelser, Opvartning eller Repræsentations- Personalet*), naar man kun ikke vil enke private Folks private Emolumenter for Stats-Fornødenheder. Kunde nu dette, som jeg næsten formoder, gaa an, saa tage man de forhen til den kongelige Familie proportionaliter bestemte 124,530 Rbd., og lægge samme til de ligeledes proportionaliter for det udenrigs Departement bereg-

*) At der for nærværende Tid herfter flere Ordre i Hofholdningen end maakte nogen Sinds forhen, det vil jeg meget gjerne tilfæen, ja endog tro. Denne Orden er meget respektabel, naar den kun ikke gaar over til Bedanteri, og dertil kan streng Ordentlighed set forlede. Var det, for Exempel, ikke et stort Bedanteri, som en Kjøppe Levand, som en af de kongelige Personer paa en uadvantlig Tid kunde falde paa at forlange, maatte rekvireres hos en Behøvet for af ham at anmeldes hos en anden og kontrolleres af en tredje, før end den maatte tilvejsbringes af den fjerde? Orden er det imidlertid, det kan ingen tænke; men hvor let kunde det ikke hændes sig, at én af disse vigtige Personer var fraværende, saa at vedkommende ikke engang kunde see det forsynede, ja maaske endog nødvendige, Kjøppe Levand? En privat Mand vilde være overmaade usædvanlig, naar der herfæde saadan Orden i hans Hus. En saadan Orden skal, efter Hvidocien, have kostet en Konge i Spanien Sivet.

nede 55,170 Rbd., hvorved samme fik til sin Disposition aarligen den Summa 179,800 Rbd., hvormed man vel kunde komme ud; saa sporede Nationen dog aarligen 11 Tønder Guld, der kunde anvendes til Sjældns Afbetaling, i Fald man ikke for det første kunde formindste Skatter og Forsæg. Da maatte man i det mindste vente at saa Talletteriet, denne Landeplage, rent afstøffet*). At Regeringen arbejder derpaa, ved man, og det har man set Bevise for. Meget vilde dens menneffekarlige Henfigter lettes, naar enkelte Mænd, der kunde gjøre det, vilde lade Patriotismen være stærkere hos dem end Egenlysten. Jeg nævner her blot den for sine gode Henfigter med Landet almindelig bekendte Konferentsraad Schou. Som rig Mand, og i andre Henseender vel lænnet af Staten, vil han vel næppe tage i Betænkning at opofre paa Fædrelandets Alter den Lon, han nyder for sin ringe Usage ved Talletteriet. Justitsraad Engelbrecht, ogsaa en rig Mand, opfordres til samme Patriotisme. Sevede hans Ven, den retskafne A mand Mel Dahl, skulde han med mig tilraade ham et Bravo for en Handling saa værdig en god Borger. Og hvad for en Regering skulde vel disse Mænd hellere ville gjøre et saadant Offer, end netop den, som de med Visshed vide vil gjøre en værdig og fornøfflig Anvendelse deraf?

*) Og skulde det forholde sig saaledes som ovenmeldt, og som leder meget rimeligt, at de samtlige Stats-Indkomster beløse sig til mere end 11 Millioener Nigeddaler, og det var muligt at beskride Udgifterne efter det forhen omtalte Forhold, saa vilde der vedgaa fem Millioener mindre aarligen, hvorefter det maatte blive en Rølge, at Nationen, istedet Stats Sjælven var betalt, hviiler i et saadant Tilfælde ikke kunde være længe, maatte saa en saadan Værelse i sine Bøder og Skatter, der vilde svare imod 2 Rbd 3 Mk. 13 Sk., for ethvert Indtækt; thi det maa nødvendig anmærkes, at de Stats-Indkomster, som man ikke kan sigt, at Nationen direkte betaler, vilde under Statens nuværende politiske Forfatning vedtætte, saa at de direkte Skatter skulde, i denne Betragtning, betydeligen formindstes. Extraatten vilde da formodentligen rejse samme Sej, som Talletteriet.